

POMNOŻYĆ (29) *vb pf*

Oba o jasne.

inf pomnożyć (15). \diamond *praet* 3 sg m pomnożył (2). \diamond *imp* 2 sg pomnóż (10); -mnóż (2), -mnoż (1), -mn(o)ż (7); -mnóż *MurzHist*; -mnóż : -mnoż *Mącz* (1:1). \diamond 3 sg niech, niechaj pomnoży (2).

Sł stp notuje, Cn brak, Linde XVI w.

1. *Spowodować wzrost, rozwój, obfitość czegoś; powiększyć, rozszerzyć, wzbogacić; multiplicare Mącz, Vulg, PolAnt; augere Mącz, Calag; addere, affingere, amplificare, astruere, cumulare, mactare Mącz; adaugere Vulg; incrementum dare PolAnt* (27) : Iamci władził/ Apollo polewał/ ále Bog pomnożył. *BibRadz* 1.Cor 3/6; *Mącz* 71d; Mehren. Pomnożyć/ et Przyczynić. Augere. *Calag* 346a.

pomnożyć czego (5): *Astruere aliquid magnificentiae et dignitati per translationem, Pomnożyć czyiey powagi y dołtoyności/ nieco ku pierwfzey dołtoyności przifádzić. Mącz* 422d, 20b, 127c, 236c; *Podalem też Krolowi Ie⁸⁰ M. Pánu nálzemu/ iákoby záłożywfy Rycerftwo Synów Koronnych ná Podolu/ mogł boiu [= wojska] Polfkiego pomnożyć GrabPospR Lv.*

pomnożyć co (7): *S tym thedy błogofławieńftwem W.K.Z. nálzego miłościwego páná witamy/ áby pan Bog włzechmogący to záczyte naczynie/ y ogień w fercu W.K.Z. záczyty/ pomnożyć á ku dobremu końcu przywieść raczył LeszczRzecz A6v; Rem familiarem amplificare, W gofpodárftwie fie zámoc. Gofpodárftwo pomnożyć. Mącz* 8b; *Phil* C2. *Cf pomnożyć co komu; co w co; co w kim.*

pomnożyć co komu (2): *Pomnoż tznotę fprawiedliwym A dáy odpuffczenijé winnym. OpecŻyw* [162]; *Mącz* 203a.

pomnożyć co w co (1): *Pomnoż Pánie wiárę nálzę w gorącość fercá y w wzroft dobrych vczynkow SkarKaz* 423b.

pomnożyć co w kim (1): *Przydz k nam Kroleftwo thwoie/ y rácz ie w nas pomnożyć/ páłac nas owce fwoie/ ktoreś ty ráczył ftworzyć ArtKanc* M14v.

pomnożyć czego (po przeczeniu) komu (1): *O wneth mu [Bóg człowiekowi] nie omiefzka z oną miłościwą ręką fwoią/ áby mu nie miał dopomoc onego początku ie⁸⁰/ á nie pomnożyć mu oney wiary iego. RejPos* 244v.

pomnożyć kogo [= zwiększyć liczebność społeczności] (4): *BielKron* 6; *Was lepak Pan niech pomnoży y obfitemi vczyni miłością iednego ku drugiemu/ y ku wżem/ iáko y nas ku wam. BudNT* 1.Thess 3/12; *WujNT* 1.Thess 3/12. *Cf Zwrot.*

pomnożyć kogo w czym [= sprawić, że ktoś będzie miał więcej czegoś] (2): *Mactare aliquem honoribus, Pomnożyć kogo w dołtoynościach. Mącz* 203a; *Páná Bogá prośić będę áby mi tę prawdę dał ná fercu pocuć [!]/ w niey mię pomnożyć: y w niey do końca zachować. CzechRozm* 66v.

Zwrot: »[kogo] stokroć więcej pomnożyć« (1): *Przymnoż á przyfporz Pánie Boże ludu pánu memu Krolowi thák wiele iáko go theraz iefth y zálie fthokroć więcej pomnoż [centuplicet] przed obliczem páná mego krolá. Leop* 2.Reg 24/3.

Szereg: »pomnożyć a rozszyrzyć« (1): *á błogofławił [Noe] Semowi z Iáfetem mowiąc: Pomnoż Pánie Boże á rozfzyrz Semá y potomki iego ná wieki [Vulg Gen 9/26-27] BielKron* 6.

a. *Zapewnić pomyślny rozwój; poszczęścić komu, pokrzepić, wzmocnić; locupletare Mącz [w tym: kogo]* (4) (5) : [Słuchaycie iáko thákowego Pogánfki człowiek mądry Rzymiánin Cycero záleca/ ktory to

może gniew swoy y vmyśl zwyciężyć/ zwycięstho powciągnąć/ vpádłego podnieść/ á zádźwignąć/
y ielźcze pomnożyć/ iżeto thákowy podobny bárzo Bogu *GilPos* 27.]

pomnożyć czym (2): Locupletare fortunis, Pomnożyć wżem dobrym. *Mącz* 196c. *Cf Frazz*.

Frazy: »(Panie) Boże pomnoż« [życzenie] [*w tym: czym (1)*] (3): *MurzHist* T4; Pánie Boże pomnoż
ie [działki]/ z mego winźzowania/ Gdy wynidą od oycá/ z dobrego chowania *BielKom* B4v; Boże
pomnoż ye ná swyecye/ á day. im łáfkę á fortunę we wślytkich rzeczách. *GliczKsiąż* C.

»Boże mie nie pomnoż, jeśli [...]« = *przysięga (1)*: Deos minus propitios habeam. Boże mie nie
pomnoż/ álbo Boże nie bądź mi miłosciw/ yeśli/ etc. *Mącz* 83d.

2. *Dać potomstwo [kogo z kim] (2)* : Rozmnożył go [*Bóg króla*] y wślawie/ ná wślelike strony
Nábawił go złáski swy/ bárzo mądryy żony Sktorą go ták pomnożył/ takie mu działki dał Ze
też niewiem áby kto/ náswiecie tákie miał. *KlerWes* Av; Rzekł połpolity człowiek/ ielśemy tego
świádkowie/ áby cię Pan Bog raczył pomnożyć s tą niewiáftą ktorą bierzełz do swego domu/ iáko
rozmnożył Iakobá z Lią á Rachel/ ktorzy zbudowáli wżytek dom Izráelki [*Vulg Ruth* 4/11-12]
BielKron 53v.

3. [*Wydać na świat, urodzić*]:

Szereg: »porodzić albo pomnożyć«: Pánná począwśzy Duchem święthym [...] porodzić álbo
pomnożyć miáła zbáwiciela. *GrzegŻarnPos* 1582 673v (*Linde*).]

Synonimy: 1. przyczynić, rozszyrzyć; 3. porodzić, urodzić.

Formacje współrdzenne cf **MNOŻYĆ**.

Cf **POMNOŻENIE, POMNOŻONY**